

5249
Nyaars-Dag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 1. januar 1846

Nyaars-Dag 1846

Himmelske Fader! Du, som i Begyndelsen ved Dit Ord skabde Himlen og Jorden og Havet, og skabde Mennesket i Dit Billede og efter Din Lignelse, til at elske, aabenbare og efterligne Dig, Du gav os i Naade Din eenbaarne Søn til vor Frelser, for at det Faldne skulde opreises, det Tabte findes, det Besmittede renses, det Fordunklede forklares og Alting blive nyt, i Ham og ved Ham, til Din Ære, Jordens Fred og Menneskets Glæde! O, lad det Nyaar, som idag oprandt, og hvert Aar, som herefter oprinder, klarere aabenbare Din Kiærligheds Almagt i Christo Jesu Vorherre til at fornye Jordens Skikkelse og Dit Billede i vort Hjerte og vor Sjæl, i Ord og Gierning, i Aand og Sandhed, til Frihed, Fred og evig Glæde! Bønhør os i Vorherres *Jesu* Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Hans Navn blev kaldt *Jesus*, som det var kaldt af Engelen, før han blev undfanget i Moders Liv!

Naar vi høitidelig gientage disse Ord paa den verdslige Nyaarsdag, som dermed i Christenheden er gjort til *Jesu* Navnedag, da er Jesu Forhold til Verden og Verdens til ham, aabenbar den Betragtning, der ligger os nærmest, og da alle Tidens Tegn hentyde paa, at der forestaaer en mærkelig Vending i dette Forhold, saa vil vi paa denne Nyaarsdag dvæle derved, men dog først, saavel som sidst i hans, Vorherres *Jesu Christi* troende Menigheds Navn erklære,

at da vi, med Apostlerne, har troet og kiendt, at Jesus er Christus, den levende Guds Søn, som har det evige Livs Ord, saa vil vi naturligviis med Guds Hjelp, med den Hel- lig-Aands Bistand, blive hos ham, om end al Verden forlod ham.

Medens derfor de, som følge Strømmen, og mærker, den er ifærd med at vende sig, men veed ikke, til hvilken Side, maae være ængstelige og raadvilde, da er vi, som under alle Omstændigheder vil følge *Jesus*, og veed, hvor han gaaer hen, rolige, og give kun Agt paa Tidens Tegn, fordi Hans Aand driver os dertil og minder os om, at det gaaer med Strømmene i Tiden, som med dem i Havet og i Floderne, at de vende sig igrun- den altid efter Hans Villie, som vi tilbede, thi ligesom der staaer skrevet om Ham, det evige Guddoms-Ord: uden ham er Intet blevet, troe og sige vi med Rette, at uden ham skeer Intet, og ligesom han legemlig vandrede trygt paa det oprørte Hav, truede Stor- men, saa den lagde sig, og blæste paa Havet, saa det blev blikstille, saaledes vandrer han aandelig paa Folke-Havet og Tidernes Strømme og viser sine lidettroende Disipler, net- op naar de er mest forskrækkede, og raabe: vi forgaae, at for dem er Fred og ingen Fare, fordi ham er al Magt givet i Himlen og paa Jorden og han er med dem alle Dage til Verdens Ende, skiøndt Verden kun seer ham igien, naar han ager paa Skyerne med sin Faders Herlighed.

Havde derfor *Jesus* skildt sit Navn fra Verden, da vilde vi tilstaae,

Nyaars-Dag 1846

det var en Feiltagelse, at vore Christelige Fædre gjorde hans Navnedag til verdslig Nyaarsdag og skiændte paa Verden, fordi den ikke vilde skiønne derpaa, ja, da vilde vi sige til Verden: deri gjør du Ret, at du aabenbar skiller dig fra ham, thi du har hverken Lodd eller Deel i ham, men han er stærkere end du, derfor gjorde du klogest i at holde Fred med ham; men see, m. V. nu er det ikke saa, *Jesus* har ikke skildt sit Navn fra Verden, han har tvertimod forbundet det saa tæt med Verden, som mueligt, thi det er ingenlunde os, eller vore Fædre, som har givet ham Navn af *Verdens Frelser*, nei, han taalde ikke blot at de Troende i Samaria kaldte ham det, han lærde selv Disipelen, som var hans Ven, at kalde ham saa, som skrevet staaer: vi har seet og vidne, at Gud ud- sendte sin Søn til *Verdens Frelser*, ja, *Jesus* tilegnede sig udtrykkelig selv dette Navn, da han sagde: Gud har ikke sendt sin Søn til Verden for at han skal dømme Verden, men

for at Verden skal frelses ved ham, og vi paastaae urokkelig, at dette er hverken tomme Ord, ei heller en Tale, sat paa Skruer(?), men at det er den rene Sandhed, som fører Aands og Krafts klare Beviisning med sig, saa hvad enten Verden seer det eller ikke, saa har Jesus svaret og vil fremdeles svare til Navnet Verdens Frelser, har virkelig frelst og vil fremdeles frelse Verden, forsaavidt den vil lade sig frelse af ham, altsaa forsaavidt den ikke selv forhindrer det.

Ja, m. V. vi læser jo om Herren i hans Kiøds Dage, at alle de Syge, man bragde til ham, dem helbredte han uden Undtagelse, og alle

Nyaars-Dag 1846

dem, der vilde høre ham, dem talde han til med Aand og Liv, saa de maatte forundre og i det mindste øiebliklig fryde sig ved hans livsalige Ord, ved den Naade og Viisdom, hvoraf hans Læber altid flød over, saa han viiste sig i alle Maader for Verden, som en ægte Søn af Ham, der lader sin Soel opgaae over Onde og Gode og lader regne over Retfærdige og Uretfærdige, og siden, i sin Aands Dage har Jesus aabenbar gjort ligesaa, hjulpet alle dem, som søgde Hjælp hos ham, talt kiærlig, kraftig og oplivende til alle dem, som vilde høre ham, enten de saa vilde elske, takke og tjene ham derfor eller ikke.

Dette synes maaskee Mange en dristig Paastand, og er det dog paa ingen Maade, thi i Aandens Verden indeholder det Store altid det Smaa i sig, ligesom det Hele indslutter det Enkelte, og hvem veed ikke, at *Christenheden* ingenlunde kaldes saa, fordi alle dens Indbyggere troe paa Christus, men kun fordi Han aandelig vandrer om der og gjør vel, ligesom fordem legemlig i Jødeland, men hvem veed ikke, at *Christenheden* er en *frelst Verden*, frelst, saavidt den selv vilde, fra det aandelige Mørke, den aandelige Død og den aandelige Trældom, som hersker i hele den Deel af Verden, som aabenbar foragter og forskyder ham, medens han fremdeles udsender sine Disipler til Forbud overalt hvor han endnu ikke har været, og giver dem aandelig det samme kiærlige Ærende til alle uden Undtagelse, som da han sagde til sine første Disipler: gaaer hen og prædiker og siger: Himmeriges Rige er kommet nær, helbreder de Syge, renser de Spedalske, opvækker Døde, uddriver Djævle! I har faaet det for Intet, giver det for Intet!

Derfor raabe vi ikke blot med Rette, men med stor Frimodighed og ei uden Haab til den Deel af Verden, som kan høre os: hvad du end gjør, saa driv ikke *Jesus* fra dig, thi da seer du [ham] aldrig meer uden som Dommer! hvormeget eller hvorlidet du troer ham til, saa beed ham dog blive hos dig, thi han er din eneste Frelser!

Jeg sagde, ikke uden Haab raabe vi saa, og dermed har jeg igrunden sagt, hvad jeg tænker om den Vending i Verdens Forhold til *Jesus*, som Tidens Tegn bebude, sagt, jeg haaber virkelig, at vor Verden, det er: *Christenheden*, vil oplade sine Øine og see, at *Jesus* virkelig er Verdens Frelser, og med fornyet Tillid vente mange gode Gierninger af ham, og naturligviis aldrig vente saa mange eller saa store, at deres Forventning jo langt overgaaes af ham, som gjør altid underlige og mageløse Gierninger.

Ja m. V. som oplyste Christne maae vi see, at der aldrig er gjort *Jesu* Navn større Skam, og at Intet har bidraget saameget til at stille *Jesus* i et falsk Lys for Verden, som alle de daarlige Forsøg paa at udbrede hans Rige som ikke er af denne Verden, ved verdslige Midler og at tvinge Verdens Børn til at bekiende og ære hans Navn; thi derved blev den lille Flok, som følger ham, hvor han gaaer og vil være eet med ham, bestandig mindre og svagere, og for Verdens Øine kom han til at staae ikke som en mild og naadig Frelser,

men som en haard og ubarmhjertig Dommer, ikke som Lyset og Sandheden, der fordriver Mørket og hader Løgnen, men som en ærgierrig og herskesyg Drot, der vil have Slaver og Hyklere omkring sig, saa der kan ikke skee noget mere Ærefuldt for *Jesu* Navn eller noget Glædeligere for hans sande Disipler, end at Verden faaer Lov til frit at sige, hvad den synes om Christus, Lov til at ære og dyrke ham saameget eller saalidt og saadan, som den vil, og see, denne Frihed er det jo Verden trindt i *Christenheden* daglig mere hørøstet kræver, dette er det jo, som mange Uoplyste kalde et Affald fra Christus og et Oprør imod ham, skiøndt det aabenbar er Guds Gierning til at bringe for Lyset hvad der var skjult i Mørket, og til at herliggiøre sin Søns Navn paa Jorden, saa det sees, at vel er det altid kun en lille Flok i Forhold, der hænger ved ham med Liv og Sjæl for

at blive hos ham evindelig, men dog er hans Røst over al Verden med Kraft og Herlighed, fordi han er Guds eenbaarne Søn, dog strækker hans Kiærlighed sig til hele Verden, fordi han, som hans Fader, gjør ogsaa vel mod Utaknemmelige og Onde, saa i hans Navn maae selv deres Knæ bøie sig, som sige: Jesus af Nazaret hvad har vi med dig at gjøre, er du kommet før Tiden at pine os, vi veed, hvem du er, den Guds Hellige!

Nyaars-Dag 1846

Derfor, Gud lade det lykkes, jo før jo heller, at det i hele Christenheden bliver saa fri en Sag hvad man vil sige og bekiende om *Jesus*, som det blev i Jødeland, da det kom under hedensk Herredømme, hvad man vilde sige og bekiende om *Moses*, thi ligesom netop fra den Dag Moses og Loven blev æret af Alle, selv af Saducæerne, som nægtede Englene og Opstandelsen, saaledes vil da i Christenheden ogsaa Jesus og Evangeliet blive prist af Alle, selv af dem, der nægte Bebudelsen og Opstandelsen, Alles Øine vil oplades til at see, at Jesus ligesaa vist er Verdens Frelser, som Moses var Folkets, han udførde af Ægypten, og at Jesu Christi Evangelium endnu langt klarere er Kilden til alt det aandelige Liv og Lys, og til al den menneskelige Frihed og Dannelse, der findes og voxer i Verden, end Moseloven var det til Alt hvad der var Israels Fortrin og Stolthed.

Ja m. V. da vil det almindelig sees og erkiendes, at Aandens gamle Verden med Jøder og Græker og Romere, forgik i en Syndflod, hvis Vande ogsaa steg femten Alen over de høieste Bjerge, og at Alt hvad der blev frelst med Spiren til Alt hvad der siden er opvoxt til den ny Verdens Glands og Ære, det er Alt sammen frelst paa Skibet med Jesus og hans Disipler, med den lille Flok i Christendommens Ark, saa *Christenheden*, der nu fordunkler den gamle Verden, som

Nyaars-Dag 1846

Solen alle Stjerner, det er Jesu Christi Mindesmærke paa Jorden, som aabenbarer hans Herligheds Glands for al Verdens Øine.

Vi gaae derfor sikkerlig en Tid imøde, da Verden hos os, da Christenheden vil være stolt af at dens Nyaarsdag er *Jesu* Navnedag, og det skal glæde os, fordi det tjener til at udbrede hans Ære og fremmer hans aandelige Vandring al Verden rundt, som Verdens Lys og Verdens Frelser.

Dog, Herren siger til os, som til sine første Disipler: glæder eder ikke saameget over at Aanderne ere eder underdanige som at eders Navne ere skrevne i Himlene, og baade først og sidst vil vi da ihukomme, at han som er alle Menneskers Frelser, er dog især de Troendes, og kan kun være deres til evig Fryd og Glæde, thi, som Engelen sagde til Joseph, kun sit Folk kan han frelse fra deres *Synder*, fordi kun de vil skilles fra Synden, kun dem, der af Hjertet troe paa ham, kan han give det evige Liv, fordi det er hans eget Liv, han vil dele med os, og kan kun dele med dem, som vil være Eet med ham, ligesom han med sin Fader.

Medens det derfor maa være vort Nyaarsønske til Verden, at den maa blive fri for ethvert Aag som under *Jesu* Navn er den paalagt, saa skal det være vort Nyaarsønske til hverandre, at vi maae kappes om godvillig at tage *Jesu* Aag paa os, saa vi ret kan lære at hans Aag er lifligt og hans Byrde let, fordi han bærer Alt med sit kraftige Ord, bærer os paa bedre Hænder end Englenes, hvor Afgrund raaber til Afgrund, frelste hjem til sin Faders Huus hvor det evige Nyaar med Guds Herligheds Glands skal oprinde over os Amen! i Vorherres *Jesu* Navn, Amen!